

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Domagoj Švigir
Zvanje	Magistar edukacije povijesti
Naziv škole u kojoj ste trenutačno zaposleni	OŠ „Mate Lovraka“, Kutina
Adresa elektroničke pošte	domagoj.svigir1@gmail.com
Naslov Metodičkih preporuka	Grčki gradovi-države: Sparta i Atena
Predmet (ili međupredmetna tema)	Povijest
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	
Razred	5.r. 1 nastavni sat
OBVEZNI ELEMENTI	
Odgojno-obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikuluma predmeta ili međupredmetnih tema objavljenih u NN)	POV OŠ D.5.1. Učenik obrazlaže proces stvaranja i širenja države, državno uređenje i upravljanje državom u starome vijeku. Učenik: opisuje politički i društveni razvoj grčkih gradova-država Sparte i Atene Daljnja razrada ishoda tijekom nastavnog sata:

	<p>Učenik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje političke i društvene razlike između polisa Atene i Sparte • radom na izvorima i pripremljenom materijalu objašnjava razvoj političkih sustava u Sparti i Ateni • izdvaja važne podatke koristeći se izvorima i pripremljenim materijalima • razlikuje društvena uređenje Sparte i Atene (aristokraciju i demokraciju) • pokazuje na zemljovidu Spartu i Atenu <p>B.5.3.</p> <p>Razumije ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ovaj ishod se razvija uz istraživačku temu koja je predložena da se učenicima dodijeli na kraju nastavnog sata, a temelji se usvajaju pri analizi i radu na atenskoj demokraciji
<p>Tijek nastavnog sata</p>	<p>Uvodni dio sata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najava teme - 1 minuta - motivacija - 4 minute <p>Središnji dio sata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obrada novog gradiva - Sparta i Atena – osnutak (mjesto, vrijeme) i osnivači – 10 minuta – Sparta i Atena – oblik vlasti, stanovništvo - 25 minuta <p>Završni dio sata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ponavljanje- 5 minuta
<p>Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)</p>	<p>Uvodni dio sata:</p> <p>Aktivnost 1. - Učitelj/učiteljica najavljuje temu sata te istu projicira na platnu: Grčki-gradovi države Sparta i Atena.</p> <p>Učitelj/učiteljica učenicima daje slijepi zemljovid Grčke izrezan u Puzzle (Izrezati u 4-6 regija, te na prostor Atike i Peloponeza staviti Spartu i Atenu).</p> <p>Na powerpointu projicirati izgled Grčke samo sa geografskim regijama, ali kao predložak po kojemu učenici moraju složiti Puzzle: tako da kada učenici složte Puzzle mogu prepoznati na kojem je poluotoku Sparta, a na kojem</p>

Atena. Učenici ovu aktivnost rade u paru, te vrlo brzo mogu složiti ovaj puzzle i geografski smjestiti Atenu i Spartu u pripadajuće regije. (Prilog 1.) Aktivnost se interdisciplinarno povezuje s ishodom GEO OŠ B.5.2. Učenik razlikuje vrste geografskih karata prema mjerilu i sadržaju te s pomoću tumača interpretira elemente karte na različitim prostornim razinama.

Središnji dio sata:

Aktivnost 2. - 10 minuta - Nakon što su učenici geografski smjestili povijesni položaj Sparte i Atene, učitelj učenicima dijeli tablicu, tj. radni listić (Prilog 2. je sa rješenjima) i ukratko (6 minuta) objašnjava kada i kako nastaje Sparta te kada i kako nastaje Atena. Nakon izlaganja, s učenicima provjerava jesu li ispunili prva tri reda tablice te provjerava imaju li svi učenici ispunjenu tablicu. (4 minute).

Aktivnost 3. - 25 minuta - Učitelj/učiteljica sada učenicima dijeli povijesni izvori iz kojih će proučiti i dopuniti četvrti stupac tablice te prepoznati tko i kako vlada Atenom. (Prilog 3.) Aktivnost se interdisciplinarno povezuje s ishodom OŠ HJ A.5.2. učenik sluša tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta. OŠ HJ A.5.3. učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta te ishodom A.5.1 nakon pete godine učenja predmeta Informatika u domeni Informacije i digitalna tehnologija učenik pronalazi i vrednuje informacije.

Učitelj odabire učenika koji će čitati povijesni izvor, a nakon što je jedan učenik pročitao pitanja, svi učenici odgovaraju na pitanja na svoj radni listić. (Pitanja se nalaze uz povijesni izvor). Učenici odgovoraju na pitanja iz prvoga izvora (Prilog 3.). Aktivnost se interdisciplinarno povezuje s ishodom OŠ HJ A.5.1. Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama i iskustvom (korelacija s predmetom Hrvatski jezik ostvaruje se kroz učeničko izlaganje radi razmjene informacija pri popunjavanju radnog listića). Učitelj učenicima objašnjava da se puk ili narod u staroj Grčkoj zove demos, a da se vladavina puka ili naroda naziva demokracija. Svakako treba i naglasiti da je u Ateni bilo i stanovnika koji nisu imali nikakva prava; primjerice oni koji nisu imali porijeklo iz Atene itd. (Više o jednoj od skupina koje nisu imale prava će vidjeti i u povijesnom izvoru). Postavlja im i pitanje jesu li dosada čuli za demokraciju, te ako jesu, gdje su čuli i kada. Odgovori učenika mogu biti: na tv, od roditelja, prijatelja, pročitao na internetu itd. Učitelj treba postaviti pitanje jesu li oni nedavno u razredu imali kakve izbore, ili jesu li roditelji učenika nedavno glasali - povezati demokraciju sa izborom razrednoga predsjednika na satu razrednika, glasanjem roditelja na izborima itd. Nakon toga, učitelj ilustracijom objašnjava ustroj vlasti u Sparti. (Prilog 4.)

Aktivnost 4. Učenici u četvrti stupac tablice koju su dobili upisuju važne podatke za oblik vlasti u Sparti. S učenicima se tada može i razgovarati uz pomoć pitanja; po vašem mišljenju koji je sustav bolji (ovaj u Sparti ili Ateni), gdje bi radije živio i zašto; od sustava koji bi odabrao za život (Sparta ili Atena) kako bi ga unaprijedio i/ili poboljšao?

	<p>Ponavljanje:</p> <p>5 minuta:</p> <p>Aktivnost 5 - S učenicima ponoviti nastavne sadržaje tako da se postave pitanja koja su riješili u tablicu, tj. nastavni listić. Osim toga, tijekom ponavljanja ponovno pokazati na zemljovidu smještaj Atene i Sparte. Ako postoji mogućnost povezivanja na Internet u školi te učenici imaju ostale tehničke mogućnosti (tablet, mobitel) može se pristupiti i kvizu na link: https://create.kahoot.it/details/72bfbeb5-7a12-4c87-9cac-d259145e48f1</p> <p>(potrebno je kliknuti na „play as guest“).</p> <p>Pitanja za ponavljanje mogu biti; npr:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gdje i kada nastaje Sparta, a gdje i kada Atena? 2. Navedite dvije razlike između ustroja vlasti u Sparti i Ateni! 3. Na zemljovidu pokažite Spartu! 4. Na zemljovidu pokažite Atenu! 5. Jesu li u Ateni svi dijelovi društva mogli sudjelovati u vlasti? Koji nisu? Imaju li danas žene jednaka prava kao muškarci u demokratskim zemljama? 6. Kako se zove sustav vlasti u Ateni, a kako u Sparti? <p>Zadati istraživačku temu (aktivnost se interdisciplinarno povezuje s ishodom B.5.3. Razumije ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji) :</p> <p>Naslov: Demokracija u mojoj zemlji</p> <p>Detaljnije, s poveznicama na literaturu, opisano u:</p> <p>Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi</p>
<p>Sadržaji koji se koriste u aktivnostima</p>	<p>Prilog 1. – Karta Grčke koju je potrebno umnožiti i izrezati u dijelove kako bi učenici napravili puzzle (idealno u 4-6 dijelova da se na ovu aktivnost ne potroši više od predviđenog vremena). Na projekciji učitelj treba upisati imena poluotoka Atike i Peloponeza, a na verziji koju će umnožiti treba upisati i označiti Atenu i Spartu. Tako će učenici usporedbom svoje karte i ove na projekciji moći geografski smjestiti ova dva polisa.</p>

Prilog 2.

POLISI	SPARTA	ATENA
vrijeme osnutka	oko 900. g. pr. Krista	8. st. pr. Krista
mjesto osnutka	Peloponez	Atika
osnivači	Dorani	Jonjani
oblik vlasti	svi odrasli spartijati stariji od 30 godina – Narodna skupština, iz nje se bira geruzija – vijeće staraca. Najvišu vlast ima 5 efora koji nadziru 2 kralja. Žene bez prava glasa.	slobodni građani Atene demos, u početku bez prava, a postepeno dobivaju prava – demokracija . Žene nemaju pravo glasa; kao niti osobe koje nemaju atensko državljanstvo.

Prilog 3.

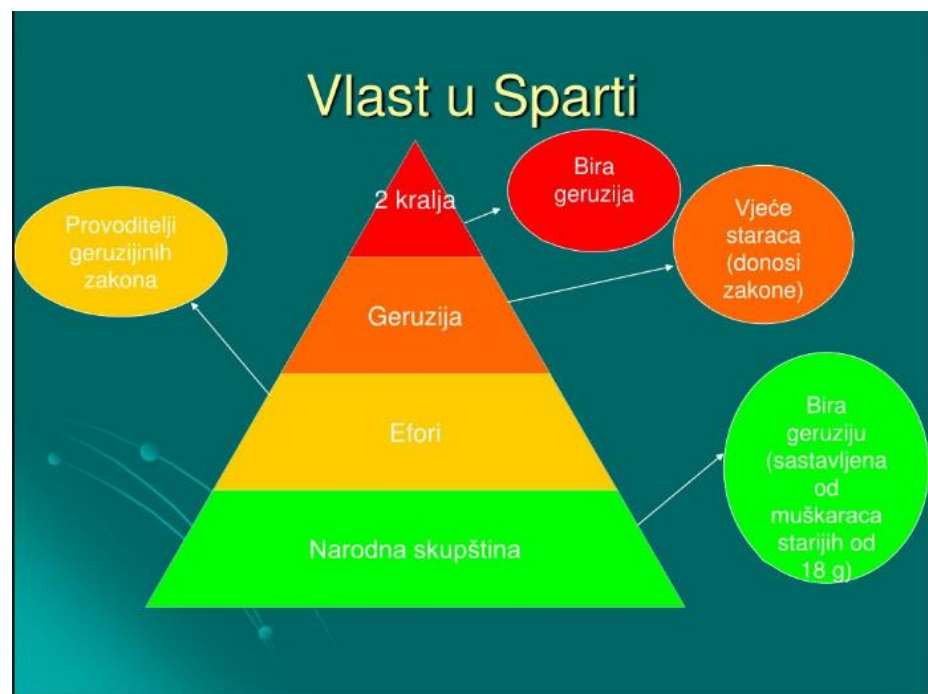
Aristotel, grčki filozof, o vlasti u Ateni:

Posljednji oblik vladavine, u kojoj svi sudjeluju, ne može podnijeti svaka država, niti se može lako održati ukoliko nije dobro uređena zakonima i običajima. (...) Radi osnutka takve pučke vladavine i kako bi osnažili puk, običavaju pučanski prvaci uključiti što više ljudi i načiniti građanima ne samo one zakonita roda nego i nezakonita podrijetla i kojima je samo jedan roditelj građanin, kao ili otac ili mati. (...) Za takvu pučku vladavinu korisni su i oni izumi kojima se u Ateni poslužio Klisten, hoteći proširiti pučansku vladavinu...(...) Mimo toga što mnoge druge teškoće sadrži zajedničko posjedovanje žena.

Pitanja:

1. Kako se naziva vladavina u kojoj sudjeluje većina stanovništva Atene?
2. Kako se ta vladavina može ojačati i/ili osnovati?
3. Tko je u Ateni zaslužan za uvođenje takve vladavine?
4. Što je sa stanovnicima kojima niti otac niti majka nisu porijeklom iz Atene?
5. Što je sa ženama? Imaju li one prava ili se smatraju imovinom?

Prilog 4. (ustroj Sparte, slika dolje)

Primjeri
vrednovanja za
učenje,
vrednovanja kao

Vrednovanje kao učenje:

Vršnjačko vrednovanje – Učenici se mogu zamijeniti nakon što izvrše zadatak za radne listiće te odgovore iz povijesnih izvora te provjeriti odgovore svoga

<p>učenje ili naučenog uz upute</p>	<p>para prije nego će se odgovori čitati na glas i o njima razgovarati. U tome procesu učitelj/učiteljica treba uputiti učenike da mogu pomoći jedni drugima i uputiti ih u traženju boljih ili preciznijih odgovora.</p> <p>Vrednovanje za učenje:</p> <p>Vrednovanje za učenje se može provesti kroz aktivnost 3-2-1. Učenici pišu na izlaznu karticu 3 informacije koje misle da znaju o Sparti i Ateni te njihovom društvenom i političkom ustroju, 2 informacije koje su im nejasne te 1 informaciju o kojoj bi voljeli naučiti više. Kroz tu aktivnost učitelj dobiva povratne informacije o usvojenosti ishoda, te u skladu s time prilagođava svoje poučavanje.</p> <p>Vrednovanje naučenog:</p> <p>Usmena provjera znanja pitanjima za ponavljanje na kraju sata; ili tijekom ocjenjivanja (sumativnog).</p>
<p>Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi</p>	<p>Istraživački zadatak – Učenicima zadati temu da istraže demokraciju u Republici Hrvatskoj – kako ona funkcionira, što je trodioba vlasti te koja je njena svrha, zašto je važno glasati na izborima, što je Europska Unija, kako je Hrvatska postala dio Europske Unije. O ovoj temi trebaju napisati kratak rad, a podatke pronaći na internetu. Naslov teme može biti <i>Demokracija u mojoj zemlji</i>, a učitelj može napraviti listić s kratkim uputama, primjerice:</p> <p style="text-align: center;">Demokracija u mojoj zemlji</p> <p>Istraži demokraciju u Republici Hrvatskoj uz pomoć školske i/ili gradske knjižnice. U oblikovanju teksta o ovoj temi ti mogu pomoći i sljedeća pitanja i/ili upute:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Što je trodioba vlasti? 2. Što je Sabor? 3. Koja je uloga predsjednika republike, a koja predsjednika Vlade? 4. Zašto je važno glasati? Razgovaraj o ovome sa roditeljima, starijom braćom i sestrama, bakom i djedom. 5. Što je Europska Unija? 6. Kako je Hrvatska postala dio Europske Unije? <p>Poveznica, literatura:</p> <p>https://www.sabor.hr/hr/o-saboru/ovlasti</p> <p>https://vlada.gov.hr/najcesca-pitanja-i-odgovori/14792</p> <p>http://predsjednica.hr/stranica/4/</p> <p>https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/croatia_hr</p>

DODATNI ELEMENTI¹

<p>Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema</p>	<p>uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>uku C.2.3. Učenik iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju.</p> <p>uku A.2.4. Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>pod B.2.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p> <p>OŠ HJ A.5.1. Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama.</p> <p>OŠ HJ A.5.2. Učenik sluša tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.</p> <p>OŠ HJ A.5.3. Učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.</p> <p>B.5.3. Razumije ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji.</p> <p><i>Informatika</i></p> <p>A.5.1 Nakon pete godine učenja predmeta Informatika u domeni Informacije i digitalna tehnologija učenik pronalazi i vrednuje informacije.</p> <p>B.5.3. Razumije ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji.</p>
---	--

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodčkih preporuka.

	<p>- Ovaj ishod se razvija uz istraživačku temu koja je predložena da se učenicima dodijeli na kraju nastavnog sata, a temelji se usvajaju pri analizi i radu na atenskoj demokraciji</p> <p>GEO OŠ B.5.2.</p> <p>Učenik razlikuje vrste geografskih karata prema mjerilu i sadržaju te s pomoću tumača interpretira elemente karte na različitim prostornim razinama.</p>
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	<p>Rad na pisanom povijesnom izvoru, rad na pripremljenim materijalima, rad na slijepoj karti.</p> <p>OŠ HJ A.5.1.</p> <p>Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama.</p> <p>OŠ HJ A.5.2.</p> <p>Učenik sluša tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.</p> <p>OŠ HJ A.5.3.</p> <p>Učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.</p> <p>B.5.3.</p> <p>Razumije ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji.</p> <p>A.5.1</p> <p>Nakon pete godine učenja predmeta Informatika u domeni Informacije i digitalna tehnologija učenik pronalazi i vrednuje informacije.</p> <p>GEO OŠ B.5.2.</p> <p>Učenik razlikuje vrste geografskih karata prema mjerilu i sadržaju te s pomoću tumača interpretira elemente karte na različitim prostornim razinama.</p>
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	<p>Za učenike s teškoćama treba pripremiti radni listić, kratak tekst s nekoliko pitanja. U kratkom tekstu opisati u nekoliko rečenica kada i gdje nastaju Sparta i Atena te tko obnaša vlast u tim polisima. Nakon toga to provjeriti kratkim pitanjima. Dužina teksta i broj pitanja treba prilagoditi teškoćama učenika. Ako učenik nema asistenta u nastavi, potrebno ga je češće običi te pomoći po potrebi. Ako je učenik nadaren za crtanje, može pokušati i nacrtati neke značajne zgrade iz Atene, primjerice hramove na Akropoli.</p>
Aktivnosti za motiviranje i rad s	<p>Daroviti učenici mogu dobiti poseban zadatak da usporede demokraciju u Ateni i današnjoj Republici Hrvatskoj. Za to se mogu pripremiti povijesni izvori (već pripremljeni ulomak Aristotelove Politike te dijelovi Ustava RH – Prilog 5.). Za to im treba pripremiti usporednu tablicu u koju će upisivati</p>

darovitim
učenicima

podatke na pitanja poput: tko obnaša vlast, kako se dijeli vlast, tko ima pravo glasa.

Primjer:

	ATENA	REPUBLIKA HRVATSKA
Tko obnaša vlast?		
Tko ima različita prava?		
Jesu li svi jednaki pred zakonom?		

Prilog 5. Dijelovi Ustava RH za rad s darovitim učenicima:

Članak 1. U Republici Hrvatskoj vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana. Narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem.

Članak 4. U Republici Hrvatskoj državna je vlast ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu a ograničena je Ustavom zajamčenim pravom na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Članak 14. Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Upute za kriterijsko
vrednovanje
kompleksnih i
problemskih
zadataka i/ili

radova esejskoga tipa	
Projektne zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	
Poveznice na multimedijске i interaktivne sadržaje	https://create.kahoot.it/details/sparta-i-atena/0fbc9fb8-09d1-4b95-84e8-71a7e5cde0ba
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	<ul style="list-style-type: none"> - Aristotel, <i>Politika</i>, Globus, 1988. https://filozofionica.files.wordpress.com/2013/11/aristotel-politika.pdf - Ustav RH – za darovite učenike - https://www.sabor.hr/hr/o-saboru/ovlasti - https://vlada.gov.hr/najcesca-pitanja-i-odgovori/14792 - http://predsjednica.hr/stranica/4/ - https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/croatia_hr